

30 мг (у перерахунку на кодеїн основу — 22 мг).

По дві таблетки кожного досліджуваного лікарського засобу подрібнювали в агатовій ступці, перемішували до отримання гомогенних порошкоподібних речовин, від яких відбирали попередньо розраховану необхідну кількість. Дослідні розчини, які містять кодеїн в концентрації 1 мг/мл, готували методом багаторазової екстракції та багаторазової рідинної екстракції. Екстракцію проводили з використанням метанолу як екстрагента. Рідинну екстракцію — з використанням гексану, хлороформу та дихлорметану. Для забезпечення максимально можливої повноти екстракції застосовували тристадійну екстракцію з різних середовищ рН (рН = 2 та 10) однаковими об'ємами екстрагентів із подальшим об'єднанням отриманих об'ємів екстрактів в один. Дослідження отриманих екстрактів із кодеїнівмісних лікарських засобів проводили методом газової хроматографії з мас-селективним детектуванням із використанням приладу GC/MS Agilent Technologies 6890 N/5973 на капілярній колонці Agilent 19091 S-433 HP-5MS. Аналіз отриманих хроматограм дав змогу зробити такі висновки:

- найбільш інформативні профілі за кількістю екстрагованих компонентів були отримані з використанням метанолу як екстрагента, однак ступінь екстракції кодеїну не дає змоги коректно встановити його вміст;
- найбільшу повноту екстракції кодеїну було отримано з використанням дихлорметану та хлороформу з лужного середовища (рН = 10). Дихлорметан забезпечує кращу екстракцію кодеїну, ніж хлороформ, однак під час роботи

з дихлорметаном потрібно враховувати, що він є низькокиплячим розчинником, а тому швидко випаровується при кімнатній температурі, що може вплинути на результати дослідження.

Отже, використання хроматографічного методу аналізу дає змогу розв'язувати в експертній практиці не тільки ідентифікаційні, а й діагностичні задачі під час дослідження багатоконпонентних об'єктів навіть із низькою концентрацією активних компонентів при правильно підібраних умовах екстракції та типу екстрагента.

Перелік джерел посилання

1. Фармацевтична хімія / П. О. Безуглий та ін. Вінниця, 2017. 560 с.
2. Крамаренко В. П. Токсикологічна хімія : підручник. Київ, 1995. 423 с.
3. Головенко Н. Я., Борисюк І. Ю., Гихер З. А., Єгорова А. В., Анельчик А. В. Використання тесту «розчинення» для вивчення відтворюваності лікарських засобів на прикладі комбінованого препарату «ПАРАКОД ІС». *Фармацевтичний журнал*. 2011. № 4. С. 24—30.
4. Блажеєвський М. Є., Анацька Я. Ю., Кисіль О. П. Вольтамперометричне визначення кодеїну фосфату в лікарських формах у вигляді п-оксиду, одержаного за допомогою калій гідрогенпероксомоносульфату. *Український медичний альманах*. 2012. Вип. 3. С. 28—30.
5. Рекомендуемые методы анализа опия, морфина и героина: рук-во для национал. лаб. эксперт. наркотиков. Нью-Йорк, 1998. URL: <https://syntheticdrugs.unodc.org/uploads/syntheticdrugs/documents/Forensics/stnar29.pdf> (дата звернення: 01.02.2023).

Реалії сьогодення та основні напрями протидії організованій злочинності

Вікторія Вінцук,

канд. юрид. наук, доц., Харківський національний університет внутрішніх справ, м. Харків, Україна, ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4241-4474>, e-mail: vikaord1@gmail.com

Розглянуто актуальні питання організації протидії організованій злочинності у всіх її проявах шляхом розв'язання проблем взаємодії суб'єктів та оперативно-розшукової діяльності.

Ключові слова: організована злочинність; взаємодія; правоохоронні органи; оперативно-розшукова діяльність.

Today's realities and the main directions of combating organized crime

Viktoriia Vintsuk

Topical issues concerning organization of combating organized crime in all its manifestations by solving problems of subjects' interaction and carrying out crime detection and investigation are considered.

Keywords: organized crime, interaction, law enforcement agencies, crime detection and investigation.

Реалії сьогодення визначають, що особливу загрозу для суспільства становить організована злочинність (далі — ОЗ), яка давно набула транснаціонального характеру. Характерну небезпеку організована злочинність становить для країн, які йдуть шляхом економічних перебудов і зазнають серйозних кризових явищ. Саме в тих умовах, коли держава недостатньо може впливати на регулювання законних та інших соціально-економічних відносин, ОЗ намагається встановити над цими відносинами свій контроль. У такому становищі перебуває й Україна [1, с. 169]. Окреслимо певні криміналістичні проблемні питання боротьби з ОЗ за допомогою досвіду боротьби з нею на деяких напрямках оперативно-розшукової діяльності, під час якої були досягнуті успіхи завдяки вдало проведеним операціям, пов'язаним з осмисленням проявів ОЗ на принципово новій концептуальній основі, її пізнанням на експертно-аналітичному рівні із застосуванням історико-правового, психологічного, економічного й розвідувального аналізу [2, с. 101]. Проте не можна організувати ефективну боротьбу із цим видом злочинності, не знаючи справжньої картини явища і його природи. Злочинна активність спрямована на монополізацію найбільш дохідних її видів і територіальну експансію.

З позиції криміналістики ОЗ досліджувалась у різних аспектах видатним ученим М. В. Салтевським. У теорії оперативно-розшукової діяльності багато з цих проблем так чи інакше розв'язувалось, про що свідчать праці таких видатних українських учених, як О. М. Бандурка, В. П. Захаров, А. В. Іщенко, І. П. Козаченко, В. Л. Ортинський та ін., які у своїх роботах розглядали оперативно-розшукові проблеми боротьби з ОЗ [3, с. 167—168].

Я. О. Калиновська у своїх роботах визначила, як можна диференціювати ОЗ [4, с. 167—168], а мною додано ще один критерій класифікації злочинних угруповань — наявність легального прикриття діяльності злочинних угруповань, а саме:

- 1) злочинні угруповання, які не мають легального прикриття;
- 2) злочинні угруповання, які мають легальне прикриття.

Перші можуть бути поділені:

- на злочинні угруповання, які діють без застосування будь-якого прикриття своєї злочинної діяльності;
- на злочинні угруповання, що діють із використанням фіктивних комерційних структур.

Ознакою другого виду угруповань є створення легального суб'єкта підприємництва, яким частково здійснюється його статутна діяльність для надання діяльності злочинного угруповання вигляду правомірності, а також отримання додаткових можливостей для легалізації отримуваних злочинним шляхом грошових коштів та іншого майна або використання вже діючих підприємств, установ та організацій незалежно від форм їх власності [5, с. 168].

З-поміж проблем, від розв'язання яких безпосередньо залежить виявлення, підвищення рівня оперативної розробки ОЗ та боротьби з нею загалом, однією з основних є проблема організації взаємодії різних служб та правоохоронних органів. Відомо, що правильно організована комунікація з чітким розподілом обов'язків між особами, з кінцевою метою досягнення позитивних результатів дає змогу отримати результат швидше та з меншими витратами сил і засобів. У будь-якій діяльності, що здійснюється групою людей або колективом, одною з головних є проблема координації взаємодії. Широке коло об'єктів пошукової діяльності й можливих джерел інформації про існування ОЗ визначає необхідність участі у виконанні цього завдання всіх служб і підрозділів правоохоронних органів та інших державних структур, покликаних зміцнювати правопорядок у країні.

Отже, підрозділи різних відомств неминуче стають власниками інформації, перевірка й використання якої має проводитись іншим відомством. Тому підрозділи різних відомств із боротьби з ОЗ і корупцією мають функціонувати не ізольовано, а в межах комплексної діяльності відомств (органів) у безпосередньому і опосередкованому взаємозв'язку і взаємодоповнюваності, тобто у взаємодії.

Проаналізувавши наявні в літературі визначення взаємодії [6, с. 13], дійшли висновку, що під взаємодією слід розуміти спільну налагоджену діяльність двох і більше органів, служб, відомств, що передбачає раціональне поєднання процесуальних і оперативно-розшукових дій, здійснюваних кожним із них у межах наданих їм за законом повноважень. Можна виділити як внутрішньо-системну взаємодію, під якою слід розуміти як взаємозв'язану діяльність підрозділів одного відомства (наприклад, у системі МВС), так і між-системну взаємодію різних відомств (наприклад, МВС, СБУ, Державна митна служба і т. ін.). У зв'язку із цим постає питання координації діяльності

великої кількості відомств, тобто коли неминуче потрібно упорядкування, взаємозв'язок, узгодженість їхніх спільних зусиль.

У Законі України «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю» [7] з метою боротьби з ОЗ і корупцією передбачено взаємодію органів прокуратури, внутрішніх справ, СБУ між собою і з державними органами. Взаємини спецпідрозділів по боротьбі з організованою злочинністю МВС і СБУ регулюються ст. 16 цього закону, що полягає в обміні оперативною інформацією. Але зазначений закон визначає лише загальний принцип обміну даною інформацією і не встановлює розмежування компетенцій МВС і СБУ.

На практиці взаємини зазначених вище органів, як правило, перебувають на рівні надання органами СБУ технічної допомоги, і лише в поодиноких випадках трапляється обмін оперативною інформацією.

Швидке і повне розслідування злочинів, як свідчить аналіз практики, звичайно неможливе без чітко налагоджених спільних дій слідчих і оперативно-розшукових працівників. Взаємодія в цьому випадку може бути разовою, епізодичною (пов'язаною лише з виконанням доручень слідчого за окремими епізодами справи) і постійною (здійснюваною протягом усього розслідування). В умовах дії нового КПК України [8] зараз використовується, як правило, другий варіант взаємодії. Особливо тісна співпраця між працівниками спеціальних підрозділів, функціонал яких спрямований на боротьбу з ОЗ, та слідчих відбувається на початковому етапі розслідування під час документування злочинної діяльності фігурантів та реалізації стосовно них отриманої оперативно-розшукової інформації.

Наявність корумпованих та інших неслужбових зв'язків представників правоохоронних органів із керівниками організованих злочинних угруповань практично призводить до їх зрощування і, як свідчить аналіз матеріалів практики, нерідко зводить нанівець зусилля оперативних підрозділів та слідства під час розслідування діяльності цих формувань. У зв'язку з цим розслідування даних справ має з самого початку здійснюватися слідчо-оперативною групою, укомплектованою рівною кількістю як місцевих працівників, так і представників інших регіонів країни [9, с. 168].

Отже, можна зробити висновок, що виявлення ознак злочинної діяльності організованих груп

та злочинних організацій загальнокримінальної спрямованості має свої особливості і вимагає від оперативних працівників і слідчих здійснення ретельного планування своєї діяльності та залучення достатніх сил і засобів для виконання поставлених завдань.

Перелік джерел посилання

1. Вінчук В. В. Історичний нарис правового та організаційного регулювання протидії організованої злочинності спеціальними підрозділами за часів незалежності України. *Сучасні проблеми правового, економічного та соціального розвитку держави* : тези доп. міжнар. наук.-практ. конф. Харків, 2017. С. 169—170.
2. Вінчук В. В. Від розвитку карного розшуку до проблем сьогодення. Сучасна роль осіб, які сприяють здійсненню ОРД у боротьбі з організованою злочинністю. *Вісник ЛДУВС. Спец. випуск № 1, Ч. 1. Луганськ, 2007. С. 101—111.*
3. Вінчук В. В., Зеленецький О. С. Оперативно-розшукова характеристика організованих злочинних груп загальнокримінальної спрямованості. *Сучасні проблеми правового, економічного та соціального розвитку держави* : тези доп. міжнар. наук.-практ. конф. Харків, 2013. С. 230—232.
4. Калиновська Я. О. Сучасні види організованої злочинності загальнокримінальної спрямованості. *Форум права. 2017. № 5. С. 164—168.* DOI: 10.5281/zenodo.1202284 (дата звернення: 04.02.2023).
5. Вінчук В. В. Класифікація організованої злочинності. *Сучасні проблеми правового, економічного та соціального розвитку держави* : тези доп. міжнар. наук.-практ. конф. (Харків, 27.11.2020). Харків, 2020. С. 96—99.
6. Криміналістика. Методика расследования отдельных видов преступлений : учебник / под ред. В. К. Лисиченко. — Киев, 1988. 405 с.
7. Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю : Закон України від 30.06.1993 р. № 3341-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3341-12#Text> (дата звернення: 04.02.2023).
8. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/4651-17> (дата звернення: 04.02.2023).
9. Стеценко А. Ю. Розслідування групою перспективи розвитку та вдосконалення. *Вісник Ун-ту внутрішніх справ. 1996. Вип. 1. С. 167—173.*